

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

МАТЕРІАЛИ
ХІ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ «ПРОБЛЕМИ
ГАЛУЗЕВОЇ КОМУНІКАЦІЇ, ПЕРЕКЛАДУ ТА ІНТЕГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ
В СУСПІЛЬСТВІ»

Харків 30 квітня 2024 року

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

Гуманітарний факультет

Кафедра філології, перекладу та стратегічних комунікацій

МАТЕРІАЛИ

**XI МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«ПРОБЛЕМИ ГАЛУЗЕВОЇ КОМУНІКАЦІЇ, ПЕРЕКЛАДУ
ТА ІНТЕГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В СУСПІЛЬСТВІ»**

30 квітня 2024 року

Харків 2024

NATIONAL ACADEMY OF THE NATIONAL GUARD OF UKRAINE

School of the Humanities

Department of Philology, Translation and Strategic Communication

**XI INTERNATIONAL CONFERENCE
«PROBLEMS OF PROFESSIONAL COMMUNICATION,
TRANSLATION AND INTEGRATION PROCESSES IN SOCIETY»**

April 30, 2024

Kharkiv 2024

УДК 81'26:347. 78.034

М 33

Матеріали XI Міжнародної наукової конференції «Проблеми галузевої комунікації, перекладу та інтеграційні процеси в суспільстві». Харків: Національна академія Національної гвардії України, 2024. 116 с.

Оргкомітет конференції

Голова оргкомітету:

Олександр ЗАГРЕБЕЛЬНИЙ, заступник начальника Національної академії Національної гвардії України по роботі з особовим складом, доктор філософії, полковник

Члени оргкомітету:

Сергій ЩЕНКО, начальник гуманітарного факультету, кандидат педагогічних наук, полковник

Андрій ДОРОФЄЄВ, заступник начальника гуманітарного факультету з навчальної роботи, начальник навчальної частини гуманітарного факультету, підполковник

Ірина ЛИСИЧКИНА, завідувач кафедри філології, перекладу та стратегічних комунікацій, кандидат філологічних наук, доцент

Людмила ПЕЛЕПЕЙЧЕНКО, професор кафедри філології, перекладу та стратегічних комунікацій, доктор філологічних наук, професор

Поліна ТКАЧ, професор кафедри філології, перекладу та стратегічних комунікацій, кандидат філологічних наук, доцент

Лілія ДОРОШИНА, доцент кафедри філології, перекладу та стратегічних комунікацій, кандидат філологічних наук, доцент

Юлія ЄРОХІНА, інженер кафедри філології, перекладу та стратегічних комунікацій

Редакційна колегія:

Поліна ТКАЧ, професор кафедри філології, перекладу та стратегічних комунікацій, кандидат філологічних наук, доцент

Лілія ДОРОШИНА, доцент кафедри філології, перекладу та стратегічних комунікацій, кандидат філологічних наук, доцент

До збірки ввійшли матеріали XI Міжнародної наукової конференції «Проблеми галузевої комунікації, перекладу та інтеграційні процеси в суспільстві» (30 квітня 2024 року), присвяченої питанням стратегічних комунікацій та міжнародного співробітництва в діяльності сектору безпеки і оборони України, актуальним проблемам сучасної філології, перекладознавства та теорії комунікації, інноваційним методикам навчання в проєкції на комунікативну освіту та підготовку перекладачів тощо. Тези доповідей покликані сприяти підвищенню наукового та методологічного рівня досліджень у галузі філології та галузевої комунікації.

ВІЙСЬКОВИЙ СЛЕНГ ЯК СОЦІОКУЛЬТУРНЕ ЯВИЩЕ

Олена ОВЕРЧУК

Харківський національний університет внутрішніх справ (Харків, Україна)

Сьогодні Україна через повномасштабне воєнне вторгнення російської федерації перебуває в складних геополітичних умовах, наслідки яких відчуваються в усіх сферах життя. Війна не тільки змінила традиційний суспільний устрій, свідомість, життєві цінності українців, а й спричинила відповідні зміни в мові. Адже мова, як динамічна система, що постійно шукає нові форми реалізації змісту, однією з перших починає реагувати на суспільні трансформації, поповнюючись новими лексичними одиницями, особливе місце серед яких, зважаючи на воєнну агресію, належить військовому сленгу. Використання військової лексики, яка й раніше частково потрапляла до побутової мови, наразі спостерігається майже в усіх функціональних стилях української літературної мови, що дає підстави говорити про перехід цієї мовної категорії з вузькоспеціальної до загальноживаної.

Сленг, як різновид мовного субстандарту, неодноразово був об'єктом уваги сучасних представників вітчизняної та зарубіжної лінгвістичної науки. Дослідженням сленгу в площині молодіжної, міської, професійної, регіональної культур займалися О. Л. Клименко, Т. М. Левченко, С. А. Мартос, Ю. Л. Мосенкіс, Л. Л. Нелюбіна, Л. О. Ставицька, С. В. Форманова, В. Н. Шевчук, Н. О. Шовгун та інші. Проте військовий сленг як соціокультурний феномен залишається недостатньо вивченим.

Військовий сленг – це сукупність розмовної термінології, яка традиційно використовується військовослужбовцями збройних сил різних держав, країн, а також іншими носіями мови, пов'язаними груповою, корпоративною чи просторовою спільністю. Як правило, сленгові властиво запозичувати одиниці жаргону, переосмислюючи та розширюючи їхні значення [1]. Військовий сленг бере свої витoki із професійного жаргону військовослужбовців. Він виконує низку важливих функцій, серед яких варто відзначити номінативну, конспіративну, світоглядну. Адже, як зазначає Т. М. Левченко, військовий жаргон є відображення ментальності військовослужбовців, саме його засобами вони характеризують критичне ставлення до дійсності чи позитивне ставлення до асоціальних проявів. Військовий жаргон виникає, по-перше, для того, щоб висловитися нетрадиційно, оригінально, незвичайно і експресивно, по-друге, щоб

ізолювати від суспільства певну соціальну групу [2].

Однією з основних причин проникнення сленгових військових назв до загальноживаної мови є відсутність у ній слів на позначення специфічних реалій, пов'язаних із війною та армією. З огляду на лексичний склад військовий сленг характеризується переважанням неологізмів, арготизмів, абревіатур, запозичень з інших мов, використанням загальноживаних слів у нетрадиційному значенні.

Так, в умовах війни мовлення пересічного українця збагатилося значною кількістю нових слів на позначення суспільно-політичних реалій (*мордор, раша, терраша, кацапія* – назви країни-окупанта; *свинособаки, орки, орда, рашисти, русня, ваньки, чмоні* – назви росіян та їх військовослужбовців); абревіатур, які не мають еквівалентів у мові широкого загалу та є скороченням видів, типів, моделей озброєнь (*арта* – артилерія, артилеристи; *САУшка* – самохідна артилерійська установка; *бетр* – броньована транспортно-бойова машина); військових посад, звань, спеціальностей (*контрабас* – солдат контрактної служби; *меховод* або *механ* – механік-водій; *комбриг* – командир бригади; *замок* – заступник командира взводу), інших явищ військового побуту (*бронік* – *бронезжилет*; *мультик* – універсальне камуфльоване забарвлення).

Значний прошарок військового сленгу становлять назви предметів і явищ армійського життя, що виникли шляхом метафоричного переосмислення слів загальноживаної мови (*зеленка* – кущі, чагарники, лісиста місцевість; *підсніжники* – уламки від мін, які були витягнуті з тіла; *мопед* – дрон; *бавовна* – вибух на підконтрольній росіянам території; *дискотека* – бойові дії; *Наташка* – вантажний «Урал»; *лимон* – граната; *нора* – бліндаж; *єноти* – десантники; *бобри* – інженерний підрозділ). Навіть існує особливий військовий сленг у цифрах (*мінус* – снаряди, які запускають у напрямку противника; *мінусувати* – ліквідувати ворога; *нулі* – перша лінія розмежування; *ситуація «4.5.0»* – «все спокійно»; *плюс* – замітник згоди, підтвердження; *трьохсотий* – поранений; *двохсотий* – вбитий у бою).

Мова військовослужбовців насичена грубою, нецензурною лексикою та фразеологією, іронічними, образливими, саркастичними виразами, які нерідко передають гумористичне ставлення військових до різних аспектів життя. Чимало інвективних лексем із військового сленгу, потрапляючи до мови, настільки вливаються в неї, що починають замінювати «правильні» слова (*застінгерити, заджавелінити, забайрактарити* – знищити щось чи когось; *послати слідом за російським воєнним кораблем* – евфемічний замітник нецензурної лайки; *валяти шольца* – постійно обіцяти, але нічим

не допомагати; *шойгунити* – запевняти в тому, що все йде за планом; *кадирити* – видавати бажане за дійсне).

Отже, військовий сленг, як і будь-яка інша лексична система, продовжує розвиватися й поповнюватися новими одиницями. Звісно, активне функціонування переважної більшості з них в загальноживаній мові буде обмежене часом воєнних дій, проте військовий сленг, як мовна реакція на певні обставини життя, потребує більш детального вивчення.

Література

1. Українська мова. Енциклопедія /Редкол.: Русанівський В. М., Тараненко О. О. (співголови), Зяблюк М. П. та ін. Київ: Вид-во «Укр. енцикл.» ім. М. П. Бажана, 2007. 824 с.

2. Левченко Т. М. Жаргонна лексика у військовій тематиці сучасної української преси. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер.: Філологія. 2019. № 39. Т. 3. С. 115–118.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У ГАЛУЗІ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Дмитро ОДЕРІЙ

Національна академія Національної гвардії України (Харків, Україна)

Інтеграційні процеси передбачають створення єдиної європейської зони вищої освіти та науки задля забезпечення високого рівня мобільності українського студента, конкурентоспроможності вітчизняного фахівця на світовому ринку праці та приєднання системи вищої освіти України до Болонського процесу. Підвищення якості вищої освіти передбачає не тільки об'єм знань за фахом, але й здатність майбутніх випускників до їх творчого застосування у реалізації завдань фахового спрямування, спроможність здійснювати іншомовне спілкування з фахівцями з інших країн, а також виконувати професійну діяльність в умовах іншомовного середовища. Запровадження компетентісного підходу та формування професійної іншомовної комунікативної компетенції при підготовці фахівців із вищою освітою належить до стратегічних напрямів реформування вітчизняної освіти. Реалізація цього напряму і пов'язаних із ним завдань неможлива без здійснення міждисциплінарної інтеграції, а також залучення роботодавців, які можуть чітко разом із університетами сформулювати вимоги до кінцевих результатів навчання